

**Kształcić się i pracować,
czy biedować?**

Małgorzata Krzeszowska

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do podstaw przedsiębiorczości dla III etapu edukacyjnego – liceum ogólnokształcące i technikum

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Kinga Gałązka, Marcin Pełka
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Podstawowe informacje

1.1. Temat

Kształcić się i pracować, czy biedować?

1.2. Ogólne założenia projektu

Projekt jest materiałem wspomagającym do programu nauczania A. Mikiny (2019) *Przedsiębiorczość – inkubator sukcesu* (PDF, 1,7 MB; dostępny na stronie ore.edu.pl; dostęp: 20.01.2023) opracowanego w ramach projektu „Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”.

W ramach projektu uczniowie mają opracować dla fikcyjnej postaci indywidualną ścieżkę edukacyjno-zawodową opartą na analizie rynku pracy. Ma to im ułatwić przygotowanie w przyszłości podobnej ścieżki dla nich samych.

Realizując projekt uczniowie rozwiną umiejętności wpisane w założenia programu A. Mikiny dotyczące samodzielności, współpracy w zespole, odpowiedzialności za pracę własną i innych, korzystania z różnych źródeł informacji, twórczego rozwiązywania problemów, skutecznego porozumiewania się i prezentowania efektów swojej pracy.

Projekt będzie realizowany w ramach przedmiotu **podstawy przedsiębiorczości**, a nauczyciel tego przedmiotu będzie **koordynatorem** projektu.

Projekt oparty jest też na umiejętnościach rozwijanych w ramach:

- **doradztwa zawodowego:** przygotowanie uczniów do planowania ścieżki zawodowej i wejścia na rynek pracy;
- **wiedzy o społeczeństwie:** analizowanie roli edukacji i wykształcenia na rynku pracy; dostrzeżenie problemów krajowego i lokalnego rynku pracy;
- **geografii:** przeanalizowanie przemian w strukturze zatrudnienia w Polsce, analiza przestrzennego zróżnicowania rynku pracy w Polsce;
- **informatyki:** przygotowanie dokumentów aplikacyjnych w edytorze tekstu zgodnie z zasadami składu i łamania tekstu; opracowanie autoprezentacji w wersji filmowej (realizacja i montaż filmu).

1.3. Odbiorcy projektu

Odbiorcami projektu są uczniowie klasy **III liceum ogólnokształcącego/ technikum** realizujących drugi rok nauki przedmiotu podstawy przedsiębiorczości w zakresie podstawowym. Uczniowie ci potrafią samodzielnie wyszukiwać informacje i rozwiązania pojawiających się problemów, są kreatywni i opanowali co najmniej podstawy pracy w programach do gvvrafiki komputerowej i obróbki filmu. Potrafią także nagrywać filmy za pomocą dowolnego urządzenia (smartfonu, kamery, tabletu). Odbiorcami projektu mogą być uczniowie o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych i różnych umiejętnościach. Dla tych uczniów ważne jest wsparcie nauczyciela, który zachęca do rozwijania potencjału twórczego uczących się na miarę ich możliwości.

Nastolatkwie o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych wchodzą w fazę rozwoju integralnej osobowości, formowania tożsamości, intensywnego rozwoju funkcji poznawczych. Ważną więc rolę nauczyciela jest dostrzeganie w uczniu jego

możliwości intelektualnych i twórczych wynikających ze stylu pracy, rodzaju inteligencji i pomaganiu mu w rozwoju, mimo niedoskonałości i ograniczeń. Sposób realizacji projektu zakłada uznanie autonomii wszystkich uczniów, wspieranie ich godności i indywidualności, przekonanie o możliwości odniesienia sukcesu, mimo słabości, dysfunkcji czy problemów zdrowotnych.

1.4. Czas realizacji

Projekt będzie realizowany w ciągu **5 tygodni** – 3 godziny pracy na lekcji (jedna godzina zajęć wprowadzających, dwie godziny prezentacji, około 12 godzin pracy własnej uczniów).

Zarówno wszystkie zajęcia, jak i konsultacje oraz przedstawienie prezentacji mogą się odbyć w trybie pracy zdalnej, z wykorzystaniem używanych w szkole platform do komunikacji i współpracy grupowej. Realizacja projektu nie wymaga dodatkowych nakładów, nie generuje żadnych barier (np. logistycznych, finansowych, technologicznych) i może być realizowana w każdej szkole.

2. Cele projektu

2.1. Cel ogólny

Poznanie pojęć dotyczących ścieżki edukacyjno-zawodowej.

2.2. Cele szczegółowe

Uczeń:

- analizuje sytuację na rynku pracy w Polsce i w regionie, w odniesieniu do wskazanej w projekcie postaci;
- wskazuje podstawowe oczekiwania pracodawców na lokalnym i krajowym rynku pracy;
- dokonuje oceny predyspozycji i możliwości zawodowych wskazanej postaci;
- przygotowuje dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy na podstawie wykształcenia, umiejętności i doświadczenia;
- opracowuje ścieżkę kariery edukacyjno-zawodowej;
- nagrywa autoprezentację w formie wideo dla wybranej oferty pracy.

3. Treści kształcenia

3.1. Podstawy przedsiębiorczości

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) za podstawą programową do przedmiotu podstawy przedsiębiorczości (PDF, 1,8 MB; dostępny na stronie ore.edu.pl; dostęp: 20.01.2023):

- Rynek pracy: mierniki i wskaźniki, popyt i podaż na rynku pracy, kariera zawodowa, poszukiwanie pracy, rozmowa kwalifikacyjna, formy zatrudnienia, systemy płac, prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy, bhp i organizacja pracy, Państwowa Inspekcja Pracy, związki zawodowe, etyka w pracy. Uczeń:
  - rozpoznaje motywy aktywności zawodowej człowieka oraz analizuje szanse i możliwości rozwoju własnej kariery zawodowej, dostrzegając rolę procesu uczenia się przez całe życie (III.3);
  - rozróżnia metody poszukiwania pracy oraz ocenia ich przydatność i efektywność z punktu widzenia własnej ścieżki rozwoju zawodowego (III.4);
  - opracowuje dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy (III.6).

3.2. Doradztwo zawodowe

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) za podstawą programową do przedmiotu [doradztwo zawodowe](#) (dostępna na stronie zszoj.com.pl; dostęp: 20.01.2023); zakres podstawowy:

- Świat zawodów i rynek pracy. Uczeń:
  - analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz funkcjonujących na nim zasadach w kontekście wyborów edukacyjno-zawodowych (2.2);
  - konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy (2.4);
  - sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców (2.6);
  - przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej (2.7).

3.3. Wiedza o społeczeństwie

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) za podstawą programową do przedmiotu [wiedza o społeczeństwie](#) (PDF, 1,5 MB; dostępna na stronie zszoj.com.pl; dostęp: 20.01.2023); zakres podstawowy:

- Wybrane problemy polityki publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:
  - przedstawia możliwości kontynuacji edukacji (studia I stopnia i jednolite magisterskie, szkoły kształcące w zawodzie); wyjaśnia, w jaki sposób podnosić swoje kwalifikacje zawodowe (VI.4).

3.4. Geografia

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) za podstawą programową do przedmiotu [geografia](#) (PDF, 2 MB; dostępny na stronie zszoj.com.pl; dostęp: 20.01.2023); zakres podstawowy:

- Społeczeństwo i gospodarka Polski: rozmieszczenie ludności i struktura demograficzna, saldo migracji, struktura zatrudnienia i bezrobocie, urbanizacja i sieć osadnicza, warunki rozwoju rolnictwa, restrukturyzacja przemysłu, sieć transportowa, atrakcyjność turystyczna (XV).

3.5. Informatyka

Treści nauczania (wymagania szczegółowe) za podstawą programową do przedmiotu [informatyka](#) (PDF, 1,6 MB; dostępny na stronie zszoj.com.pl; dostęp: 20.01.2023); zakres podstawowy:

- Programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych. Uczeń:
  - przygotowuje opracowania rozwiązań problemów, posługując się wybranymi aplikacjami:
    - tworzy rozbudowane prezentacje, w tym z wykorzystaniem technik multimedialnych, ustala parametry pokazu (II.3.e);
  - wyszukuje w sieci potrzebne informacje i zasoby, ocenia ich przydatność oraz wykorzystuje w rozwiązywanych problemach (II.4).

4. Metody realizacji projektu edukacyjnego i formy pracy

Metody: odwrócona klasa, mapa myśli, dyskusja.

Formy pracy: praca indywidualna, praca w parach, praca w grupach.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- papier A3, pisaki;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- kamery/smartfony z aplikacją do nagrywania filmów;
- pojemnik do losowania;
- e-materiały dostępne na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE).

Projekt zakłada dostosowanie form i metod pracy do możliwości uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych i różnych umiejętnościach.

Na przykład poprzez zmniejszenie liczby bodźców, które rozpraszają uczniów, wizualizację omawianych zagadnień, odwoływanie się do codziennych, znanych uczniom doświadczeń. W czasie odpowiedzi ustnych nauczyciel stosuje pytania naprowadzające, formułując krótkie, proste polecenia, dodatkowo wyjaśniając niezrozumiałe treści.

Praca w grupach umożliwia aktywizowanie uczniów nieśmiałych mających problemy z pisemnym wyrażeniem myśli, poprzez dyskusje, uzasadnianie własnego stanowiska, wzajemne wyjaśnianie problemów.

Z kolei dla uczniów unikających wypowiedzi ustnych przyjazne będą metody graficzne – sporządzenie mapy myśli czy notatek.

5. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

5.1. Zajęcia wprowadzające

1. Uczniowie przed lekcją zapoznają się z następującymi zasobami ZPE:

- Zrozumieć rynek pracy (dostęp: 20.01.2023);
- Istota rynku pracy (dostęp: 20.01.2023);
- Zaburzenia na rynku pracy jako jeden z problemów Polski (dostęp: 20.01.2023);
- Rynek pracy i jego problemy (dostęp: 20.01.2023);
- Regionalne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce (dostęp: 20.01.2023);
- Aktywność zawodowa i bezrobocie w Polsce na tle innych krajów europejskich (dostęp: 20.01.2023).

2. Wprowadzenie pojęć podstawowych: uczniowie podzieleni na cztery grupy definiują pojęcia:

- grupa 1 – praca;
- grupa 2 – kariera;
- grupa 3 – rynek pracy;
- grupa 4 – bezrobocie.

Po zakończeniu pracy przedstawiciele grup podają definicje. Zespół klasowy wspólnie je omawia i uzupełnia.

3. Następuje rozmowa na temat korzyści, jakie daje człowiekowi praca. Uczniowie w swoich spostrzeżeniach powinni zwrócić uwagę nie tylko na kwestie finansowe, ale i wpływ pracy na jakość ludzkiego życia. Na koniec wybrana osoba podsumowuje rozmowę.
4. Uczniowie przechodzą do krótkiej dyskusji na temat możliwości, jakie daje rynek pracy młodym osobom i jakie stawia przed nimi wyzwania. Tworzą argumenty na podstawie materiałów, z którymi zapoznali się przed lekcją. Na koniec wybrana osoba formułuje wnioski z dyskusji.
5. Nauczyciel zaprasza uczniów do wzięcia udziału w projekcie. Przedstawia cele projektu. Wyjaśnia, że zadaniem uczniów będzie sporządzenie dla jednej postaci dokumentów aplikacyjnych i przygotowanie jej do autoprezentacji podczas rozmowy kwalifikacyjnej. Nauczyciel przedstawia propozycję regulaminu i harmonogramu. Uczniowie zapoznają się z tymi materiałami, zgłaszają swoje uwagi i wspólnie z nauczycielem ustalają ostateczną wersję, którą podpisują obie strony.
6. Uczniowie zostają podzieleni na 5-osobowe grupy i przechodzą do realizacji zadania nr 1, czyli wymyślenia postaci, która będzie bohaterem kolejnych zadań. W zależności od składu zespołu klasowego i dynamiki procesów grupowych nauczyciel może także podzielić uczniów na grupy o zróżnicowanym poziomie, tak aby zapewnić współpracę uczniów zdolnych z uczniami mającymi trudności w uczeniu się. Należy wziąć też pod uwagę możliwości poznawcze i style uczenia oraz indywidualne predyspozycje i zainteresowania uczniów.
7. Uczniowie wymyślają i opisują postać, której zaplanują karierę (zadanie nr 1). Następnie wrzucają kartki z imieniem i nazwiskiem postaci do pojemnika. Przedstawiciele grup wyciągają po jednym losie – jeśli grupa wylosuje swoją postać, losuje raz jeszcze.

5.1.1. Regulamin projektu

1. Celem projektu *Kształcić się i pracować, czy biedować?* jest poznanie pojęć dotyczących ścieżki edukacyjno-zawodowej.
2. Projekt realizowany będzie w terminie .....
3. Koordynatorem projektu jest Pani/Pan ....., realizatorami projektu są uczniowie klasy .....
4. Uczniowie pracują w 5-osobowych grupach. Zadaniem każdej grupy jest zaprojektowanie dla wylosowanej fikcyjnej postaci (opracowanej przez inne grupy) ścieżki kariery zawodowej oraz dokumentów aplikacyjnych (z wykorzystaniem narzędzi informatycznych). Zadania projektowe wykonywane są zgodnie z harmonogramem (załącznik A).
5. W wyniku uczestnictwa w projekcie uczniowie będą potrafili:
  - przeanalizować sytuację na rynku pracy w Polsce i w regionie, w odniesieniu do wskazanej w projekcie postaci;
  - wskazać podstawowe oczekiwania pracodawców na lokalnym i krajowym rynku pracy;
  - dokonać oceny predyspozycji i możliwości zawodowych wskazanej postaci;
  - przygotować dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy na podstawie wykształcenia, umiejętności i doświadczenia;

- opracować ścieżkę kariery edukacyjno-zawodowej;
  - nagrać autoprezentację w formie wideo dla wybranej oferty pracy.
6. Projekt realizowany jest z poszanowaniem indywidualności ucznia, jego potencjału, możliwości, trudności i specyfiki. Nie wyklucza nikogo z realizacji projektu, jest nakierowany na rozwój osobowości i talentów uczących się, szacunku dla ich tożsamości, wyznawanych wartości z uwzględnieniem ich umiejętności edukacyjnych i możliwości psychofizycznych.
7. Sposób oceniania:
- praca każdej grupy jest oceniana zgodnie z kryteriami zapisanymi w Liście zadań projektowych z kryteriami ocen (załącznik B) i Karcie oceny prezentacji (załącznik C);
  - najwyższą ocenę otrzyma grupa, jeśli wykona wszystkie zadania (łącznie z prezentacją) zgodnie z poleceniami i wyznaczonymi dla nich kryteriami oceniania i zdobędzie maksymalną liczbę punktów;
  - uczniowie otrzymają odpowiednio niższą ocenę, jeśli w ich pracy i wystąpieniu zabraknie poszczególnych elementów ocenianych, według kryteriów podanych w poszczególnych zadaniach lub zadania będą wykonane niestarannie;
  - każdy uczeń otrzyma spersonalizowaną ocenę, na którą złoży się ocena pracy grupy (waga 2), ocena nauczyciela (waga 1), ocena lidera pracy grupy (waga 1), samoocena ucznia (waga 1).
8. Uczniowie biorący udział w projekcie zobowiązują się do:
- wykonywania zadań w terminie;
  - efektywnego dzielenia się wiedzą;
  - współdziałania przy tworzeniu wszystkich wskazanych zadań i opracowywaniu prezentacji.
9. Nauczyciel jest zobowiązany do wspierania uczniów oraz monitorowania realizacji zadań przez poszczególne grupy, zgodnie z Kartą monitorowania (załącznik D).

5.1.2. Załączniki

- A. Harmonogram
- B. Lista zadań projektowych z kryteriami oceniania
- C. Karta oceny prezentacji
- D. Karta monitorowania

Data .....

Podpis nauczyciela: .....

Podpisy uczniów: .....

Załącznik A: Harmonogram projektu

Praca odbywa się etapami w równoległych grupach, zgodnie z podziałem przeprowadzonym na lekcji. Konsultacje dla grup odbywają się w dniach .....

- I tydzień – pierwsze zajęcia są zajęciami teoretycznymi wprowadzającymi do projektu:
  - Poznanie podstawowych pojęć związanych z rynkiem pracy. Ustalenie regulaminu, harmonogramu, celów projektu. Podział uczniów na grupy i wymyślenie postaci.

- II i III tydzień – praca w grupach:
  - Analiza rynku pracy.
  - Ustalenie celu zawodowego wylosowanej postaci, a następnie ustalenie dla niej trzech różnych ścieżek edukacyjno-zawodowych.
  - Opracowanie dokumentów aplikacyjnych oraz autoprezentacji w odpowiedzi na konkretne ogłoszenie.

Wykonane zadania powinny być zgodne ze specyfikacją zadania podstawowego, czyli zaprojektowania ścieżki edukacyjno-zawodowej i wejścia na rynek pracy poprzez przeanalizowanie rynku pracy oraz opracowanie dokumentów aplikacyjnych dla fikcyjnej postaci.

Praca nad projektem odbywa się zarówno stacjonarnie, jak i online.

- IV tydzień:
  - Przygotowanie prezentacji, w trakcie której każda grupa przedstawi wyniki swojej pracy.
- V tydzień:
  - Prezentacja wyników pracy według następujących etapów (prezentują wszyscy członkowie grupy):
    - przedstawienie wylosowanej osoby;
    - analiza rynku pracy;
    - przedstawienie celu zawodowego i ścieżek edukacyjno-zawodowych dla wybranej postaci;
    - przedstawienie wybranych ogłoszeń o pracy;
    - analiza przygotowanych dokumentów aplikacyjnych;
    - wyświetlenie przygotowanego filmu autoprezentacyjnego;
    - propozycje ulepszeń – pomysły, które przychodzą do głowy po zakończeniu pracy nad prezentacją.
  - Po każdej prezentacji następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi, w której uczniowie prowadzący prezentację wyjaśniają pozostałym niezrozumiałe wątki wystąpienia.
  - Po każdej prezentacji nauczyciel podaje sumę punktów uzyskaną przez grupę według kryteriów oceny podanych przy każdym zadaniu (Lista zadań projektowych z kryteriami ocen).

Uwaga! W każdym tygodniu odbywają się konsultacje z nauczycielem (zdalnie lub w szkole) w ustalonych terminach.

Załącznik B: Lista zadań projektowych z kryteriami ocen

Zadanie nr 1

Zadaniem każdej z grup jest wymyślenie postaci, która będzie bohaterem kolejnych zadań. Powinna to być osoba w wieku 18–25 lat. Należy:

- nadać postaci imię i nazwisko;
- podać wiek postaci;
- opisać jej ścieżkę edukacyjną, a jeżeli przyjęto, że osoba już pracuje lub zajmuje się np. wolontariatem, to także dotychczasową ścieżkę kariery zawodowej;
- omówić jej zainteresowania i pasje;

- omówić kompetencje, które zdołała do tej pory zdobyć, a które mogą być przydatne na rynku pracy;
- przedstawić cechy jej osobowości i marzenia;
- opisać jej dotychczasowe doświadczenie życiowe.

Uczniowie mogą wykorzystać do zwizualizowania postaci zdjęcie z internetu udostępnione na podstawie licencji Creative Commons.

Wyniki pracy udostępniają pozostałym grupom w formie pliku graficznego/tekstowego zamieszczonego na platformie szkoły do komunikacji zdalnej, natomiast kartkę z imieniem i nazwiskiem postaci umieszczają w pudełku do losowania.

Materiały pomocnicze:

- *Mówią twarze*, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- *Współpraca podczas edycji dokumentów w edytorze tekstu*, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023).

Kryteria oceny zadania:

- postaci nadano imię i nazwisko – 1 punkt;
- omówiono dotychczasową ścieżkę edukacyjną, a jeśli postać pracuje, to także zawodową – 1 punkt;
- omówiono zainteresowania i pasje postaci – 1 punkt;
- opisano kompetencje, które postać zdołała do tej pory zdobyć, a które mogą być przydatne na rynku pracy – 1 punkt;
- przedstawiono cechy osobowości postaci – 1 punkt;
- przedstawiono marzenia postaci – 1 punkt;
- opisano dotychczasowe doświadczenie życiowe – 1 punkt.

Za brak poszczególnych elementów odejmuje się po 1 punkt.

Zadanie nr 2

Uczniowie w grupie zapoznają się z postacią, którą wylosowali. Następnie dzielą się zadaniami. Każdy z uczniów opracowuje na podstawie materiałów umieszczonych na ZPE i w internecie jeden z tematów:

- lokalny rynek pracy (w gminie, powiecie);
- regionalny rynek pracy (w województwie);
- krajowy rynek pracy (w Polsce);
- rynek pracy w UE;
- rynek pracy w wybranych państwach europejskich niebędących członkami UE.

Zwracają przy tym uwagę nie tylko na stan obecny, ale także na kierunki rozwoju i wymagania, jakie będzie stawiał rynek pracy przed młodymi osobami w przyszłości. Patrzą na te wymagania pod kątem postaci, którą wylosowali – jakie ona będzie miała możliwości pracy na tych rynkach.

Wyniki pracy umieszczają w formie mapy myśli na platformie do komunikacji zdalnej używanej w szkole i udostępniają pozostałym członkom grupy.

Materiały pomocnicze dostępne na platformie ZPE:

- *Zrozumieć rynek pracy* (dostęp: 20.01.2023);

- Istota rynku pracy (dostęp: 20.01.2023);
- Zaburzenia na rynku pracy jako jeden z problemów Polski (dostęp: 20.01.2023);
- Rynek pracy i jego problemy (dostęp: 20.01.2023);
- Regionalne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce (dostęp: 20.01.2023);
- Aktywność zawodowa i bezrobocie w Polsce na tle innych krajów europejskich (dostęp: 20.01.2023);
- Edukacja a rynek pracy (dostęp: 20.01.2023);
- Edukacja wobec wyzwań społeczeństwa informacyjnego (dostęp: 20.01.2023);
- Nowoczesne usługi komunikacyjne. Przemiany na rynku pracy (dostęp: 20.01.2023).

Kryteria oceny zadania:

- każdy rynek pracy jest omówiony przynajmniej w stopniu podstawowym – 5 punktów (po 1 punkt za każdy wymiar);
- uczniowie zwrócili uwagę na aspekty mające wpływ na wylosowaną postać – 1 punkt.

Zadanie nr 3

Zadaniem każdej z grup jest ustalenie celu zawodowego wylosowanej postaci, a następnie ustalenie dla niej trzech różnych ścieżek edukacyjno-zawodowych, dzięki którym postać może osiągnąć założony cel.

Uczniowie zastanawiają się, kim zawodowo chce być ich postać w wieku 40 lat, biorąc pod uwagę informacje, które zostały na jej temat przygotowane oraz wiadomości o rynku pracy z zadania nr 2. To będzie cel, który chce postać osiągnąć. Następnie wyznaczają jej trzy różne ścieżki edukacyjno-zawodowe pozwalające osiągnąć wyznaczony cel. Ścieżki te uczniowie przygotowują w formie graficznej prezentacji danych i umieszczają na platformie używanej przez szkołę do komunikacji zdalnej.

Materiały pomocnicze dostępne na platformie ZPE:

- Dokumentacja projektu (edycja dokumentów) (dostęp: 20.01.2023);
- Współpraca podczas edycji dokumentów w edytorze tekstu, zpe.gov.pl (dostęp: 20.01.2023);
- Edukacja a rynek pracy (dostęp: 20.01.2023);
- Edukacja wobec wyzwań społeczeństwa informacyjnego (dostęp: 20.01.2023);
- Droga do zawodu (dostęp: 20.01.2023);
- Portal infozawodowe.men.gov.pl – źródło wiedzy o zawodach i kształceniu zawodowym (dostęp: 20.01.2023);
- Bezrobotny? Nie, ja wybrałem edukację przyszłości (dostęp: 20.01.2023);
- Młodzieżowy Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych – MŁOKOZZ (dostęp: 20.01.2023).

Kryteria oceny zadania:

- wyznaczono cel zawodowy postaci, który chce osiągnąć w wieku 40 lat – 1 punkt;
- wyznaczony cel jest spójny z informacjami o postaci i wiadomościami o rynku pracy – 1 punkt;
- opracowano trzy ścieżki edukacyjno-zawodowe dla postaci – 3 punkty (po 1 punkt za każdą ścieżkę);
- ścieżki edukacyjno-zawodowe zostały opracowane w formie graficznej i umieszczone w środowisku wirtualnym (na platformie wykorzystywanej przez szkołę do komunikacji zdalnej) – 1 punkt.

Zadanie nr 4

Uczniowie, mając opracowane ścieżki edukacyjno-zawodowe, poszukują w mediach minimum trzech ogłoszeń o pracy odpowiadających ich postaci i wyznaczonym dla niej ścieżkom kariery zawodowej. Ogłoszenia te powinny dotyczyć lokalnego, regionalnego lub krajowego rynku pracy. Następnie analizują ogłoszenia pod kątem oczekiwań pracodawcy oraz możliwości postaci i do wybranego przygotowują dokumenty aplikacyjne: CV (od łac. *curriculum vitae*) i list motywacyjny w wybranym edytorze tekstu. Wyniki pracy umieszczają na platformie wykorzystywanej przez szkołę do komunikacji zdalnej.

Materiały pomocnicze dostępne na platformie ZPE:

- Jak napisać list motywacyjny (list intencyjny)? (dostęp: 20.01.2023);
- W świecie tekstów użytkowych, czyli jak napisać list motywacyjny (dostęp: 20.01.2023);
- Jak napisać dobre CV? (dostęp: 20.01.2023);
- Zasady składu i łamania tekstu – MS Word (dostęp: 20.01.2023);
- Materiały do projektu szkolnego. Szablony w MS Word (dostęp: 20.01.2023);
- Redagowanie tekstu w edytorze tekstu pakietu Office (dostęp: 20.01.2023);
- Wykorzystanie zasad typograficznych w edytorze tekstu (dostęp: 20.01.2023);
- Jak komponować logiczną i skuteczną wypowiedź? (dostęp: 20.01.2023).

Kryteria oceny zadania:

1. Znalaziono minimum trzy ogłoszenia o pracy – 1 punkt.
2. Przeanalizowano ogłoszenie pod kątem oczekiwań pracodawcy i możliwości postaci – 1 punkt.
3. Opracowane CV zawiera minimum następujące informacje:
  - dane osobowe – 1 punkt;
  - wykształcenie (a jeśli osoba pracowała, to także doświadczenie zawodowe) – 1 punkt;
  - umiejętności – 1 punkt;
  - klauzulę ze zgodą na przetwarzanie danych osobowych – 1 punkt.

Za umieszczenie dodatkowych informacji (np. o osiągnięciach, o wolontariacie lub zainteresowaniach) można dodatkowo przyznać 1 punkt.

Za niestaranne wykonanie poszczególnych części odejmuje się 1 punkt.

4. Informacje zawarte w CV są zgodne z informacjami o postaci przygotowanymi w zadaniu nr 1 – 1 punkt.
5. Opracowany list motywacyjny powinien zawierać następujące informacje:
  - dane osobowe – 1 punkt;
  - dane pracodawcy – 1 punkt;
  - informację o dacie i miejscu napisania listu motywacyjnego – 1 punkt;
  - informację o stanowisku, o które ubiega się osoba – 1 punkt;
  - argumentację przemawiającą za tym, że osoba powinna być zatrudniona na ww. stanowisku – 1 punkt;
  - informację, dlaczego osoba ubiega się o pracę w danej firmie – 1 punkt;
  - prośbę o kontakt i rozmowę kwalifikacyjną – 1 punkt.

Za brak poszczególnych elementów lub ich niestaranne wykonanie odejmuje się po 1 punkt.

6. Szata graficzna dokumentów:

- zachowane marginesy w obu dokumentach – 1 punkt;
- taka sama czcionka w obu dokumentach – 1 punkt;
- odpowiednie rozłożenie tekstu, wyjustowanie, dzielenie wyrazów – 1 punkt.

Zadanie nr 5

Uczniowie przygotowują scenariusz, a następnie nagrywają w formie filmu krótką autoprezentację postaci przed rozmową kwalifikacyjną. Powinni przy tym pamiętać nie tylko o odpowiednim tekście, ale także o wyglądzie postaci.

Materiały pomocnicze dostępne na stronie ZPE:

- Jak komponować logiczną i skuteczną wypowiedź? (dostęp: 20.01.2023);
- Nagrywanie i obróbka filmów (dostęp: 20.01.2023);
- Kadr filmowy – Windows Movie Maker (dostęp: 20.01.2023).

Kryteria oceny zadania:

- treść autoprezentacji jest odpowiedzią na ogłoszenie o pracy – 1 punkt;
- treść autoprezentacji jest zgodna z informacjami zawartymi w CV i liście motywacyjnym – 1 punkt;
- wygląd postaci jest odpowiedni do tematu zadania – 1 punkt;
- autoprezentacja jest ciekawa i nie nuży oglądającego – 1 punkt;
- film jest odpowiednio zmontowany w programie do edycji filmów – 1 punkt.

Prezentacja

Prezentacja efektów projektu może odbywać się w klasie, w zaprzyjaźnionym ze szkołą domu kultury, świetlicy osiedlowej. Można wtedy zaprosić na prezentację uczniów z innych klas lub szkół. Limit czasowy na prezentację – 10 minut.

Załącznik C: Kryteria oceny prezentacji:

1. Za ukazanie w prezentacji wszystkich pięciu zadań w sposób pełny – 5 punktów (za każde zadanie – 1 punkt). Jeśli brakuje w prezentacji omówienia całego zadania – odejmuje się 1 punkt.
2. Za przestrzeganie limitu czasowego prezentacji – 2 punkty. Za przekroczenie limitu czasowego – po 1 punkt za każde 2 minuty. Nie można jednak odjąć więcej niż 2 punkty.

Po prezentacji powinna nastąpić krótka sesja pytań i odpowiedzi. Po jej zakończeniu, uczniowie dzielą się swoimi spostrzeżeniami na temat projektu. Podsumowują, co było dla nich proste, co stanowiło trudność i co w przyszłości zmieniliby w tym projekcie. Wypowiadają się też na temat zawarty w tytule projektu: *Kształcić się i pracować, czy biedować?*

Nauczyciel może zaproponować, aby na podstawie tego projektu każdy samodzielnie wyznaczył sobie cel zawodowy do osiągnięcia w określonym wieku i opracował samodzielnie ścieżkę edukacyjno-zawodową prowadzącą do osiągnięcia tego celu.

Załącznik D: Karta monitorowania. Grupa...

Za każde kryterium można otrzymać 0–1 punkt.

- Uczniowie analizują sytuację na rynku pracy w Polsce i w regionie, także w odniesieniu do wskazanej w projekcie postaci.
  - Liczba punktów: .....
  - Uwagi: .....
- Uczniowie wskazują podstawowe oczekiwania pracodawców na lokalnym i krajowym rynku pracy.
  - Liczba punktów: .....
  - Uwagi: .....
- Uczniowie dokonują oceny predyspozycji i możliwości zawodowych wskazanej postaci.
  - Liczba punktów: .....
  - Uwagi: .....
- Uczniowie przygotowują dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy na podstawie wykształcenia, umiejętności i doświadczenia.
  - Liczba punktów: .....
  - Uwagi: .....
- Uczniowie opracowują ścieżkę kariery edukacyjno-zawodowej.
  - Liczba punktów: .....
  - Uwagi: .....
- Uczniowie nagrywają autoprezentację w formie wideo dla wybranej oferty pracy.
  - Liczba punktów: .....
  - Uwagi: .....

6. Ocenianie

Praca każdej grupy podlega ocenie, zgodnie z kryteriami zapisanymi w Liście zadań projektowych z kryteriami oceniania i w Kryteriach oceny prezentacji.

Nauczyciel może przyznać uczniom najwyższą ocenę, jeśli zdobędą maksymalną liczbę punktów. Oceny są niższe, jeśli w pracy i wystąpieniu uczniów zabraknie poszczególnych elementów lub są wykonane niestarannie.

Po przeanalizowaniu kryteriów oceny prezentacji i opracowanych zadań można sformułować informację zwrotną.

Jeśli uczniowie w prezentacji przedstawili i wyjaśnili wszystkie zadania oraz umiejętnie rozwiązali wszystkie napotkane problemy, można uznać, iż w przyszłości zaplanują też własną ścieżkę rozwoju zawodowego.

Jeśli uczniowie mieli problemy z opracowaniem któregoś zadania, nauczyciel może zaproponować im zapoznanie się z filmami i prezentacjami z materiałów źródłowych przedstawiającymi dany element projektu.

Jeśli uczniowie mieli problem z przygotowaniem:

- opisu postaci, wówczas można wspólnie nakreślić charakterystykę przykładowej osoby;
- celu zawodowego i wyznaczeniem ścieżek kariery edukacyjno-zawodowej, można zaproponować im spotkanie ze szkolnym doradcą zawodowym;

- ogłoszeń o pracy, to można podać im przykłady portali internetowych zajmujących się tą tematyką;
- CV i listu motywacyjnego, można ich odesłać do przykładów takich dokumentów dostępnych w internecie.

Każdy uczeń otrzymuje zindywidualizowaną ocenę, wystawioną zgodnie ze średnią ważoną, na którą składa się ocena pracy grupy (waga 2), ocena nauczyciela (waga 1), ocena lidera pracy grupy (waga 1), samoocena ucznia (waga 1).

Wystawiając ocenę uczniowi, nauczyciel bierze pod uwagę indywidualne możliwości i predyspozycje ucznia, jego dojrzałość emocjonalną i intelektualną. Ocenianie, szczególnie w odniesieniu do uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, ma charakter wspierający, budujący postawę akceptacji i poczucia własnej wartości. Nauczyciel dostrzega oryginalność pracy ucznia, wysiłek włożony w wykonanie danego zadania.

Uczeń wraz z liczbową oceną otrzymuje informację zwrotną dotyczącą stopnia ukształtowanych umiejętności.

Samoocena dokonywana przez ucznia skłania go do refleksji na temat swoich umiejętności, zmusza do precyzyjnego i obiektywnego określenia swoich możliwości i niedociągnięć.

Lider grupy, wypowiadając się na temat pracy danego ucznia, wskazuje najpierw pozytywne aspekty jego pracy, a dopiero później dokonuje konstruktywnej krytyki.

Każdy uczeń ma prawo do popełniania błędów, dlatego końcowa ocena powinna mieć charakter włączający – uwzględniający wielowymiarowość i złożoność procesu kształcenia każdego ucznia, a przede wszystkim – mającego trudności w uczeniu się. Ocena powinna motywować do pokonywania trudności, dostarczać inspiracji do dalszych działań, wyzwać aspiracje, podnosić efektywność i skuteczność włączania również uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przestrzeń szkoły ogólnodostępnej.

Jeśli ocena ma być zamieniona na stopień szkolny, powinna być zgodna z przedmiotowym sposobem oceniania, uwzględniającym zróżnicowane potrzeby, umiejętności i możliwości uczniów.

7. Monitorowanie i ewaluacja projektu edukacyjnego

W trakcie realizacji projektu nauczyciel monitoruje realizację celów szczegółowych przez każdą grupę i zapisuje punktację i uwagi w Karcie monitorowania (Załącznik D do Regulaminu).

Monitorowanie odbywa się na bieżąco, nauczyciel może szybko zorientować się, czy efekty projektu są zgodne z oczekiwaniami i ewentualnie podjąć działania korygujące. Pozyskane informacje służą nauczycielowi do określenia, czy trafnie dobrane są metody, środki dydaktyczne w stosunku do percepcji, możliwości uczniów. Wyniki monitorowania powinny odpowiedzieć na potrzebę zmian bieżących, jak i końcowych.

Narzędziem ewaluacji sprawdzającym stopień osiągnięcia zakładanego celu ogólnego jest poniższy test.

Test na zakończenie projektu edukacyjnego pt. *Kształcić się i pracować, czy biedować?*

W każdym zadaniu zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

1. Zawód to:
  - a) oprogramowanie przydatne przy wykonywaniu pracy.
  - b) zbiór trwale wykonywanych czynności skierowanych na tworzenie dóbr bądź usług i stanowiący podstawowe źródło dochodów.
  - c) czynności umysłowe i fizyczne podejmowane dla realizacji zamierzonego celu.
2. Praca to:
  - a) świadomie podejmowane czynności polegające na wkładanym wysiłku przez człowieka w celu osiągnięcia założonego przez niego celu.
  - b) proces nauczania, którego celem jest zmiana w wychowanku.
  - c) dokument zawierający jedynie cele, jakie przedsiębiorstwo powinno osiągnąć w określonym czasie.
3. Zawód, na który występuje na rynku pracy niższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie to zawód:
  - a) deficytowy.
  - b) nadwyżkowy.
  - c) w którym znajdziemy zatrudnienie jedynie z potwierdzonymi dyplomem kwalifikacjami.
4. Podczas planowania kariery zawodowej należy wziąć pod uwagę:
  - a) sytuację demograficzną w państwach ościennych.
  - b) historię społeczno-gospodarczą państwa.
  - c) swoje oczekiwania od życia i pracy zawodowej.
5. Do podstawowych dokumentów aplikacyjnych należą:
  - a) CV i list motywacyjny.
  - b) wyłącznie CV.
  - c) Europaszport.
6. Według tzw. chronologii odwrotnej informacje umieszczamy w:
  - a) CV.
  - b) liście motywacyjnym.
  - c) Paszporcie.
7. Uzasadnienie, dlaczego dana osoba jest dobrym kandydatem na dane stanowisko pracy, znajdziemy w:
  - a) CV.
  - b) liście motywacyjnym.
  - c) paszporcie.
8. W dokumentach aplikacyjnych obowiązkowo należy umieścić:
  - a) informację o doświadczeniu zawodowym – nawet, jeśli go nie mamy.
  - b) informację o szkole, do której zamierzamy uczęszczać w przyszłości.
  - c) klauzulę o przetwarzaniu danych osobowych.

9. W czasie autoprezentacji należy zwrócić uwagę na:

- a) komunikację werbalną i niewerbalną.
- b) wygląd.
- c) obie powyższe odpowiedzi są poprawne.

Klucz odpowiedzi: 1B, 2A, 3B, 4C, 5A, 6A, 7B, 8C, 9C.

Interpretacja wyniku:

Jeżeli uczniowie zdobyli mniej niż 50% punktów, to jest to wynik niski – cel projektu nie w pełni został osiągnięty. Jeżeli zdobyli mniej niż 80% punktów, to jest to wynik średni – cel projektu tylko częściowo został osiągnięty. Wynik 80% i więcej jest wynikiem wysokim – cel projektu został osiągnięty.

W przypadku uzyskania wyniku niskiego i średniego nauczyciel powinien przeanalizować, jakie treści sprawiły uczniom trudność i w jaki sposób może zmodyfikować projekt, aby ułatwić przyswojenie tych treści.

Pozostaje zatem odpowiedzieć na następujące pytania na podstawie wyników ewaluacji:

- Czy udało się uczniom opracować wszystkie zadania?
- Czy projekt i metody są adekwatne do możliwości uczniów?
- Co sprawiało uczniom trudność?
- W jakim zakresie projekt wymaga modyfikacji?
- W jakim zakresie projekt zapewnia realizację celów określonych w wymaganiach ogólnych i treści opisanych w wymaganiach szczegółowych podstawy programowej?
- W jakim stopniu projekt zapewnia kształcenie kompetencji kluczowych?

Jeśli uczniowie nie przygotowują prezentacji i zadań wzorowo, można zaproponować im nadrobienie zaległości w oparciu o e-materiały źródłowe zamieszczone na ZPE i rekomendowane do realizacji niniejszego projektu, które zawierają przystępne wyjaśnienia wszystkich podejmowanych problemów.

Podsumowując, jeśli uczniowie nie poradzą sobie z zadaniami, należy zastanowić się nad zmianą sposobu realizacji zajęć i wykorzystaniem e-materiałów źródłowych jako elementu odwróconej klasy.

8. Komentarz metodyczny

Projekt wpisuje się zarówno w założenia podstawy programowej z podstaw przedsiębiorczości, jak i programu nauczania A. Mikiny, w których za jeden z najważniejszych elementów kształcenia uważa się wspólną pracę uwzględniającą indywidualne potrzeby, możliwości, umiejętności i predyspozycje uczniów.

Zgodnie ze wskazówkami zawartymi w programie A. Mikiny projekt opiera się na aktywności uczniów, odnosi do ich doświadczeń i zainteresowań, wspiera ich rozwój społeczny, kształtowanie kompetencji kluczowych i międzyprzedmiotowych pożądanych na rynku pracy, takich jak umiejętność rozwiązywania problemów, kreatywne i krytyczne myślenie, prezentowania efektów swojej pracy. Praca w grupach kształtuje też odpowiedzialność, terminowość, umiejętność wypracowywania kompromisów, wspólnych ustaleń.

Także treści kształcenia, metody realizacji projektu i formy pracy nawiązują do koncepcji dydaktycznej programu A. Mikiny (blok 4: *Rynek pracy w gospodarce rynkowej* i blok 5: *Kariera edukacyjno-zawodowa człowieka przedsiębiorczego w gospodarce rynkowej*), która wyodrębnia wiedzę i umiejętności przydatne na rynku pracy, promuje koncepcję uczenia się przez całe życie.

Zadania stawiane przed uczniami stymulują rozwój kompetencji kluczowych:

- kompetencji w zakresie przedsiębiorczości (analiza rynku pracy, szukanie ofert);
- kompetencji w zakresie rozumienia i tworzenia informacji (dyskusja, tworzenie informacji na określony temat);
- kompetencji cyfrowych (wykorzystanie programów do tworzenia filmu, aplikacji do porozumiewania się i współpracy);
- kompetencji osobistych, społecznych w zakresie uczenia się (praca w grupie, odpowiedzialność za swoją część pracy, tworzenie dokumentów aplikacyjnych).

W ramach uczenia się przez doświadczenie uczniowie przygotowują dokumenty aplikacyjne, filmy. Poszukiwanie ofert pracy, ich analizowanie, przygotowanie odpowiedzi pobudza rozwój myślenia i działania przedsiębiorczego.

Wskazówki dotyczące pracy z uczniami o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych

Zgodnie z założeniami edukacji włączającej wybór form i metod pracy powinien wynikać z rozpoznania potencjału uczniów. Tak, aby proponowane zadania pozwoliły uczniom na osiągnięcie sukcesu, ale jednocześnie nie powodowały obniżenia motywacji do radzenia sobie z trudnościami.

Sposób realizacji projektu odpowiada na potrzeby uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, dostosowując odpowiednio warunki procesu edukacyjnego (metody, formy pracy, środki dydaktyczne), zewnętrzną organizację nauczania (np. posadzenie ucznia słabowidzącego w pierwszej ławce), kryteria oceniania (personalizując ocenę).

Efektywność nauczania metoda projektu umożliwia tworzenie uczniom warunków do samodzielnego budowania wiedzy, krytycznego myślenia, wspólnego rozwiązywania problemów.

Działania nauczyciela nakierowane są na pobudzanie aktywności uczniów, skłonienie do poszukiwania odpowiedzi na problemy postawione w zadaniach projektowych, rozbudzanie ciekawości poznawczej, motywowania do samokształcenia lub wspólnego zdobywania wiedzy.

Przykłady dostosowań szeroko pojętej przestrzeni edukacyjnej:

- Uczniowi słabostyszacemu trzeba zapewnić miejsce w tak ustawionej ławce, aby miał możliwość obserwować zarówno twarz nauczyciela, jak i innych uczniów. Członkowie grupy, w której pracuje taki uczeń, muszą pamiętać, aby rozmawiając z nim, byli zwrócenii do niego twarzami i nie przemieszczali się w pomieszczeniu. Słowa kluczowe, pojęcia, ważne informacje trzeba zapisywać na tablicy lub udostępniać na ekranie komputera.

- Dla uczniów z dysfunkcją wzroku ważne jest odpowiednie oświetlenie, wyposażenie klasy w odpowiedni sprzęt elektroniczny (np. komputer), umożliwiający powiększanie tekstów, zapewnienie barwnych kontrastów na stanowisku pracy dla zapewnienia lepszej orientacji przestrzennej.
- Uczeń z niepełnosprawnością ruchową powinien mieć zapewniony swobodny dostęp do szkolnej ławki, odpowiednio wyprofilowanej, aby mógł na niej pozostać bez zbytecznego zmęczenia.
- W pracy z uczniem niedostosowanym społecznie (lub zagrożonym niedostosowaniem społecznym) ważne jest rozbudzanie zainteresowania ucznia tematyką projektu, pokazywanie jego przydatności w przyszłym życiu zawodowym.
- Uczniowie z zaburzeniami w zakresie komunikacji społecznej (np. autystyczni) mają trudność z wykorzystaniem wiedzy w zmieniających się warunkach, przede wszystkim społecznych. Nauczyciel powinien więc pomagać takim uczniom w organizowaniu miejsca uczenia się, stosować model edukacji opartej na doświadczeniu, informacje słowne popierać tekstem, obrazem, filmem. Nowe pojęcia, szczególnie abstrakcyjne, przedstawiać w sposób konkretny, łączyć nowe zagadnienia z zainteresowaniami ucznia.
- Uczniowie z dysleksją mają często trudności w redagowaniu wypowiedzi pisemnych, potrzebują więcej czasu na przeczytanie tekstu. W przypadku tego projektu można powierzyć im zadania wymagające wypowiedzi ustnych – np. przedstawienie prezentacji wyników pracy grupy.
- Uczniowie szczególnie uzdolnieni często charakteryzują się dużym potencjałem twórczym, bogatą wyobraźnią. Mogą więc stworzyć sylwetkę niebanalnej postaci.

Małgorzata Krzeszowska – nauczyciel dyplomowany w liceum i szkole podstawowej, absolwentka historii i teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, doktorantka w Instytucie Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Rzeszowskiego. Posiada ponadto kwalifikacje do nauczania wiedzy o społeczeństwie, podstaw przedsiębiorczości i informatyki. Pracowała także w Państwowej Wyższej Szkole Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu. Jest trenerem edukacji finansowej w ramach projektu „Żyj finansowo” Stowarzyszenia Krzewienia Edukacji Finansowej. Ma na swoim koncie podwójny tytuł najlepszego nauczyciela podstaw przedsiębiorczości w województwie podkarpackim przyznany przez prezesa Narodowego Banku Polskiego (2017) – zarówno dla szkół ponadgimnazjalnych, jak i – wówczas – gimnazjalnych. Jest opiekunem dydaktycznym kilkunastu laureatów i finalistów olimpiad z przedmiotów: podstawy przedsiębiorczości i wiedza o społeczeństwie.